

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

**Primair Onderwijs**  
Rijnstraat 50  
Den Haag  
Postbus 16375  
2500 BJ Den Haag  
[www.rijks-overheid.nl](http://www.rijks-overheid.nl)

**Onze referentie**  
28595824

**Uw brief**  
20 mei 2021

**Uw referentie**  
2021Z08487

Datum 7 juli 2021

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van het lid Wassenberg (PvdD) over  
hobbyvisserijsector

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van het lid Wassenberg (PvdD)  
over het bericht dat de hobbyvisserijsector op school reclame maakt.

De vragen werden ingezonden op 20 mei 2021 met kenmerk 2021Z08487.

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

De antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Wassenberg (PvdD) over het bericht dat de hobbyvisserijsector op school reclame maakt ingezonden op 20 mei 2021 met kenmerk 2021Z08487.

**Onze referentie**  
28595824

1. Kent u het bericht 'Vissen met Enzo Knol'? [1]

Ja

2. Klopt het dat op basisschool De Balein in De Rijp op verzoek van Sportvisserij Nederland opnames zijn gemaakt van een les over vissen met als doel de hobbyvisserij te promoten? Zo nee, hoe zit het dan?

Het klopt dat opnames zijn gemaakt van een les over vissen. Over het doel van de les kan ik geen uitspraken doen.

3. Erkent u dat in deze casus duidelijk sprake is van promotiedoeleinden voor de hobbyvisserij? Zo nee, waarom niet?

Het is niet aan de overheid om een uitspraak te doen of er in deze casus sprake is van promotie voor de hobbyvisserij. De basisschool heeft gegeven de grondwettelijke vrijheid van onderwijs (artikel 23) de vrijheid om vanuit zijn onderwijskundige visie, doordachte keuzes te maken om bepaalde lesmaterialen te gebruiken of juist uit te sluiten, te ontwikkelen, aan te bieden, of samen te werken met partijen en (maatschappelijke) organisaties die scholen lesmateriaal aanbieden. Ook zijn organisaties die materialen publiceren en aanbieden zelf verantwoordelijk voor de inhoud en toonzetting daarvan.

4. Hoe duidt u deze casus in relatie tot de commerciële belangen van mediapartners VIS TV en Enzo Knol?

Het commerciële mediabedrijf VIS TV en vlogger Enzo Knol zijn op initiatief van de vereniging Sportvisserij Nederland uitgenodigd om een les over vissen voor leerlingen in groep 8 te filmen en deze vervolgens aan te bieden als lesmateriaal voor andere scholen in Nederland. De basisschool De Balein heeft autonomie in haar keuze voor het te gebruiken lesmateriaal, ook voor wat betreft lesmateriaal dat wordt aangeboden door een derde partij zoals de vereniging Sportvisserij Nederland. VIS TV en Enzo Knol moeten zich aan de mediawet houden als zij een commerciële mediadienst op aanvraag (YouTubekanaal) uitvoeren. Zij zijn samen met de vereniging Sportvisserij Nederland verantwoordelijk voor de inhoud en toonzetting van de desbetreffende online les.

5. Hoe verhoudt deze casus zich volgens u tot de strekking van het convenant over sponsoring in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs voor de jaren 2020-2022? [2]

Zie antwoord bij vraag 6.

6. Kunt u uitsluiten dat in deze casus inbreuk wordt gemaakt op de volgende passage uit het sponsorconvenant: "*Zo mag in (digitale) lesmaterialen en (digitale) leermiddelen geen (impliciete) reclame voorkomen en mag daarin geen sprake zijn van onvolledige of subjectieve informatie*"? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, waarom niet?

Met het onderwijs en bedrijfsleven zijn inderdaad afspraken gemaakt in het convenant over sponsoring. Er is in de online les geen sprake van reclame of promotie van materialen die leerlingen aanzet tot de koop of gebruik van een bepaald merk of product. De basisschool De Balein heeft vanuit eigen onderwijskundige visie ervoor gekozen gebruik te maken van de lesmethode van de vereniging Sportvisserij.

7. Bent u op de hoogte van het feit dat vissen stress en pijn kunnen ervaren, zeker wanneer ze door middel van een scherpe haak door hun bek uit het water worden getrokken.

Er is in (internationaal) wetenschappelijke kring veel discussie over de vraag of vissen pijn kunnen ervaren. In Nederland wordt ernaar gestreefd om leed bij vissen zo veel mogelijk te vermijden.

Sportvisserij Nederland heeft een Gedragscode<sup>1</sup> opgesteld waarin is opgenomen dat sportvissers verplicht zijn met zorg en respect met vissen om te gaan. Het is aan Sportvisserij Nederland om hier toezicht op te houden.

8. Wat is in deze als "gastles" verpakte reclamecampagne voor de hobbyvisserij gezegd over dierenwelzijn en biodiversiteit?

De overheid vertrouwt de professionaliteit van de scholen bij het maken van doordachte keuzes voor inzet van bepaalde lesmethodes.

9. Is deze reclamecampagne voor de hobbyvisserij op enige wijze inhoudelijk getoetst op elementen als misleiding en commerciële belangen? Zo nee, waarom niet?

Het is niet aan de rijksoverheid om lesmateriaal inhoudelijk te toetsen. Ook de inhoud en toon van dit specifieke lesmateriaal is dan ook de verantwoordelijkheid van de samensteller. De keuze om gebruik van dit lesmateriaal te maken is aan de school.

10. Bent u alsnog bereid om door een onafhankelijke partij een inhoudelijke toets te laten uitvoeren op deze als "lesmateriaal" verpakte reclamecampagne? Zo nee, waarom niet?

Besturen, scholen en leraren zijn verantwoordelijk voor de beoordeling van, en aanspreekbaar op, de kwaliteit van door hen gebruikte lesmaterialen, gastlessen en excursies, ook als die worden georganiseerd of gefaciliteerd door derden, zoals bedrijven of (maatschappelijke) sectoren. Er zijn verschillende afwegingsmechanismen om ervoor te zorgen dat dit gebeurt op een manier die bij de school past en uiteraard ook binnen de grenzen van de wet. Hierbij spelen met name het interne toezicht en de medezeggenschap een rol.

De inspectie houdt toezicht op het onderwijs, inclusief door derden georganiseerde of gefaciliteerde elementen van onderwijs die binnen de wettelijke onderwijstijd onder de verantwoordelijkheid van de school plaatsvinden. Als de inspectie signalen krijgt dat er zaken gebeuren die mogelijk strijdig zijn met de wet- en regelgeving, dan kan de inspectie het schoolbestuur daarop aanspreken. In het sponsorconvenant onderwijs wordt bovendien aangegeven dat er geen promotie voor bedrijven mag voorkomen in lesmateriaal. Hiermee wordt de

---

<sup>1</sup> [Gedragscode sportvisserij - Binnenwater - Visserijwet en regels - Vispas - Sportvisserij Nederland](#)

onafhankelijkheid van het lesmateriaal gewaarborgd. Daarom achten wij een verdere verscherping van de toezichhoudende rol van de inspectie op dit thema overbodig.

**Onze referentie**  
28595824

11. Is aan de ouders van deze kinderen vooraf om toestemming gevraagd voor deelname aan deze reclamecampagne voor de hobbyvisserij? Zo nee, waarom niet?

Navraag bij de school leert dat aan de ouders van de kinderen vooraf toestemming is gevraagd voor deelname aan de les waarbij is aangegeven dat leerlingen in beeld zouden komen. Verder heeft de school gehandeld conform het privacyreglement van Blossé onderwijs waar ook basisschool De Balein deel van uitmaakt en dat ook voor basisschool De Balein geldt.

12. Is de kinderen (en hun ouders) vooraf expliciet de mogelijkheid voorgelegd om niet deel te nemen aan deze reclamecampagne voor de hobbyvisserij? Zo nee, waarom niet?

Dit is volgens de school niet expliciet gebeurd. Ouders hadden dit bij het vooraf toestemming vragen wel zelf kunnen aangeven.

13. Is aan de ouders van deze kinderen vooraf om toestemming gevraagd voor het maken van beeldmateriaal dat later door de hobbyvissers gebruikt zal worden voor de promotie van hun dieronvriendelijke hobby? Zo nee, waarom niet?

Zie antwoord bij vraag 11.

14. Hoe gaat u voorkomen dat Sportvisserij Nederland ook andere Nederlandse basisscholen gaat lastigvallen met deze als "lesmateriaal" verpakte reclamecampagne?

Het is niet de rol van de overheid om hierin te sturen. Gegeven de grondwettelijke vrijheid van onderwijs (artikel 23), de autonomie van scholen en de professionele ruimte van leraren, bemoeit de overheid zich niet met de keuze van scholen voor het te gebruiken lesmateriaal. Alleen op hoofdlijnen worden in kerndoelen en eindexamens de inhoudelijke eisen aan het onderwijs vastgesteld. Het is de verantwoordelijkheid van scholen zelf om hun lesmaterialen te kiezen om het curriculum in de praktijk vorm te geven. Dat kan via methoden, additionele lesmaterialen, zelf ontwikkeld lesmateriaal en combinaties daarvan. Het staat elke partij vrij om lesmaterialen te ontwikkelen en aan te bieden. Het is niet aan de overheid om bepaalde lesmaterialen uit te sluiten.

15. Deelt u de mening dat vissers, jagers, vertegenwoordigers van de bio-industrie en andere dieronvriendelijke sectoren niets te zoeken hebben op scholen? Zo nee, waarom niet?

Zie antwoord bij vraag 14.

[1] De Uitkomst, 18 mei 2021. [www.de-uitkomst.nl](http://www.de-uitkomst.nl)

[2] Kamerstuk 35 300-VIII, nr. 148, d.d. 11 februari 2020 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/02/11/bijlage-sponsorconvenant-2020-2022>)